

ИЗЛАЗИ УТОРКОМ, ЧЕТВРТОМ И СУБОТОМ.

ПРЕДПЛАТА: на Краљевину СХС мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40; на Италију мјесечно лира 6; појединачни број 30 центина. Огласи по цијенику. Појединачни број Д 150.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Постарина плаћама у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне Радикалне Страјке у Шибенику. Одговорни уредник: Шпиро Такић. Телефон број 60.

Штампа: Нова Штампарија - Шибеник.

Година I.

ШИБЕНИК, уторак 5. децембра 1922.

Број 22.

Pogrešna politika.

По вјестима наше штампе влада је склona да помогне државним чиновницима и да им даде припоmoc било то у форми тринаесте плаће било у форми једне изванредне припоmocи. Ради тога се министар финансија, др. Кумануди, налази у великој неприлици, јер не зна како да наде покриће за те издатке, који би изнашли неколико милијуна. Др. Кумануди хтио би помоћи чиновницима и зато намјерава за покриће тих ванредних издатака подићи неке порезе, повисити жељезничке тарифе за 15 по сто и угљен за 30 по сто. Ово би значило, једном руком давати, а другом узимати!

На овакав начин чиновницима се не би ништа помогло, јер чим би се порези, жељезничке тарифе и угљен повисили, продуценти и трговци исти ће час повисити цијене животних намирницама и robi.

Државним чиновницима били су повишени додаци прољетос за неких 30 по сто, а цијене животних намирница и robe дигле су се за 70 по сто. На овај начин, како се види, чиновницима није се помогло, већ напротив штетило.

Овом наглом и најословном сканјану цијена криве су наше валутарне прилике. Оно што се плаћало 1914 године 1 динар данас се плаћа 50 и 100 дина. На поправак наше валуте — а тим заједно и на падање цијена — можемо тек онда рачунати, кад у трговинској биланси постигнемо равнотежу. Свака држава, која увози више него извози пасивна је. I док наш извоз не прегистине извоз или се бар не изједначи с њим, не може се ни говорити о порасту нашега динара и о његову приближавању страниј валути. Ми, у земљи чисто агрикултурној, увозимо са стране земалске производе — зито, брашно, маст, шећер и т. д. I

Умјесто рада, трезвеног и озбиљног рада, код нас се политизира и проводи vrijeme utaman. Discipline i volje за јединствен рад код нас нема. Наша се интелигенција много више занима за то, која ће политичка партија побједити при намјештењу једног чиновника, него ли за то, да свако стане на своје мјесто и да заједничким и јединственим радом придижемо нашу привреду и индустрију.

Кад је оно концем октобра о. г., приликом посјете наших посланика у Прагу, примio predsjednik чехословачке републике Масарић наше депутације, рекао је међу осталим и ово: Ми смо само радници, једни раде на пољу, други у шумама, трећи у рудницама, четврти у фабрикама, petи у званичној служби и тд. Наша је политика: радити, радити и опет радити. Само слогом, радом и штедњом Чехословаци су успјели да подигну тако високо своју валуту. Код нас свега тога нема, а то је онај најдубљи узрок падању нашега динара, а тим у веzi дизијану цијена и свим послједицама које из тога слиједи.

Док министар финансија разбјаја главу гдје да нагје покриће за изванредне додатке чиновницима, dotle зaboravlja да у разним покрајинама наше Краљевине, има много неутрајаног пореза, којим би се и те како могли платити додаци државним чиновницима. I тај начин, то врело, било би куд икакo bolje од повисивања жељезничких тарифа и monopolskih такси.

— Предsjednik талијанског парламента De Nicola, бхвалећи на сједници парламента патриотизам пок. Sonnino, рекао је: „Sonnino је у интересу своје отадзбине зртвовао своју популарност у народу“.

Италија и Балкан.

Фрањеско Копола у уводнику „Идеа Национале“ говори о „балканском интермезу“. Мусолинију не нели, успјело, да тај интермезо буде одмах одбачен са конференције. А што се тиче г. Поикарача, он и даље може да настави своје иронично тјешење. Италије се тиче врло много Балкан, управо Тракија. Она не може допустити да расклиматана Грчка, било као члан Мале Антанте било као сателит неке друге велике силе, врши контролу над мореузама, на штету талијанске трговине. Италија ће потпомагати Турке само у колико они буду пристали на талијанске оправдане захтеве. Италија ће потпомагати Бугарску, да добије слободно пристаниште на Егејском мору. А то на разних ураока. Прво да би Бугарска имала директан и слободан пут на море, који би служио талијанским трговачким и политичким интересима. Друго абог тога, што се Италија у склопу своје спољне политике на истоку Европе, мурке самоулаати на Бугарску, као на Мађарску и Аустрију. А треће, што је уједно и најглавније, да би Италија изабјегла, да се Бугарска окрњена и затворена, из очајања не споразуми и, што је још горе, не ступи у федерацију са Краљевином Срба, Хрвата и Словенаца, што би било од велике опасности по Италију.

Говорећи о Стамболијском вели, да се Италија не може задовољити његовим сентименталним похвалама талијанској војсци. Италија се не може задовољити оумњивим пријатељствима, те г. Копола довикује Стамболијском: „Или је с њима или против њих“, а знамо већ на кога мисли.

Mussolini i reakcija Srednje Evrope.

Нјемачки листови јављају о везама које постоје између нјемачких и мађарских реакционараца, те хрватских франковача и талијанских фашиста. Тако „Forvertz“ јавља, да је уочи фашистичког преврата у Италији, general Koppel био у Берлину, а да је Mussolini у Будимпешти конферисао са Horthijem. Други пак нјемачки листови пишу о талијанско-мађарској војној конвенцији, упереној против Краљевине СХС, и којој је сврха подјела Аустрије.

Rusija i orijentalna konferencija.

Раковски, делегат Русије, примio је дoписника „Neue freue Presse“ и дао му изјаве о руским захтевима. О питању Mosula изјавио је Раковски да Русија сматра то питање као чисто унутарње питање Турске. Ако Турска захтеба у овој ствари наше помоћи ми ћемо је дати. Раковски је рекао да руска делегација има три пуномоћи: за Русију, Украјину и Георгiju. „Наши интереси су врло близу турским интересима“ рекао је Раковски. Ми немамо намјере да ишта освајамо и са Турском немамо никаквих потешкоћа око граница. Ми смо против свих лајних слобода мореуза које ће довести до нових sukoba. Не признајемо капитулација, јер смо их се сами одрекли исто као што смо се одрекли и дyговa. Не занима нас питање калифата а не вјерујемо у банк пансламизма. Што се тиче односа према Краљевини СХС они су се већ промијенили на бољи и изгледа да се неће дуго чекати на успостављање веза“.

Руска делегација је упутила председнику конференције ноту у којој тражи да Русија може учествовати у ријешавању свих питања која доду на конференцији.

Iz Japana.

„Tempsov“ дописник је послао свом listu једно врло интересантно писмо о јапанским приликама. Сви токијски листови огорчено нападају владу, што је потрошила 500 милијона јена и многе животе на окупацију Сибире, па је сад евакуисала. Због тога је основана нова партија у циљу да извојује опште право гласа. Услјед послједица рата живот је страшно поскупио а нарочито животне намирнице, о чему се влада много брине. У Токију у самој општини је отворено slagalište најпотребнијих намирница, које произвођачи директно продају publici; то је имало успјеха те сад има у вароши и у околици преко 500 таквих slagališta. Но и сама влада је учинила великих услуга својим законима: 1. Сманјене је жељезнички подвоз за прешне потребе. 2. Сманјене су цијене другокласног дувана. 3. појачана је експлоатација државних шума, ради горива. 4. Држава потпомаже кооперативна друштва. 5. Строго се кажњавују шпекуланти. 6. Контролишу се банке да дају novac по умјереној камати. 7. Повећана је камата онима што дају novac на штедњу. 8. Повучене су из циркулације мале новчанице. 9. Злато је повучено као гаранција новчаницама. Јавно мњење међутим није задовољно ни овим и тражи: надзор владе над трговцима и слободну царину за ствари од прешне потребе.

Englez o Njemačkoj.

Један представник „Morning Posta“ пишау је писмо томе listu у коме критикује г. Мак Кена што хоће да заштити Немце. Па га пита: Зашто у Номачкој и сада не би било порезе на капитал као пре: зашто се неби подигла пореза као у Енглеској од рата? Требао би опорезати капитал а) који су Немци од примирја послали у иностранство; б) који су пре рата послали у иностранство; в) који су преко посредника оставили у земљама saveзника, да би избегли секвестрање. А тај капитал није 200 милиона фунти стерлина већ 9—11,000,000. Немци су као дузник, који, у место да плати дуг, уложи га у други посao те је њему онда два пута bolje а поверилac пада у незгоду.

Francuz o Mussoliniju.

Занимљиво је како швата „Temps-ov“ дописник Rolain личност г. Mussolinija. Он испрва није љубазан, израз му је строг, уста презрива, govor одсејан, дије рамена и маје рукaма. Но то је понашање команданта, које изгледа да долази од скромности, која хоће да влада гвозденом вољом. Сем тога то је уједно и неискуство на тако високом положају. Али кад постане природан онда се види да је Mussolini симпатичан, млад, узурен и strastan, tada се види да је весело, plemenit, и врло prost. Онда се разумије тек зашто га многи vole и зашто су одушевљени њиме а зашто га други mrзе. Многи га у иностранству не цијене што није дипломата у govorу и што се често грубо изражава, што не би смio да ради један шеф владе. Између осталог рекао је Rolain да питање Ријеке не задaje никакву бригу Италији. Све слободно vrijeme Mussolini чита bibliју на енглеском језику, што у осталом одговара оној шалјивој рећеници Lloyd Curzonу: „Necu dotle doći u London dok не научим добро енглески, јер знам да тамо не vole да им дoде неко који не зна доволно вањ језик“.

Писмо из Београда.

Парламентарна ситуација и излаз из садашњег тешког положаја.

У Београду, 2. децембра.

Данас се, после осмодневне паузе, поново састаје Народна Скупштина, да настави свој редован посао. Међутим, врло велико је питање, хоће ли одиста моћи да ради. Унутрашња, боље рећи парламентарна ситуација тако је тешка, да се унапред и са великом неоватношћу може поставити сумња не само у могућност да садашња влада ради са овом Скупштином, него и у саму способност Народне Скупштине.

Изгледа, по свему, да је најближа истини претпоставка о оставци владиној и, према томе, о одлагању скупштинских седница. У овдашњим политичким круговима упорно се одржава глас, да ће г. Пашић, да би рашистио ситуацију, тражити од група које су у влади озбиљне гаранције за спровођење политике у сагласности с Уставом и онемогућавање политичких диверзија истакнутијих људи, па чак и шефова партијских група, успрених директно противу владе и њене политике. И у случају да те гаранције не добије и групе у влади не спрече такве диверзије, г. Пашић би имао поднети оставку целе владе.

Познато је нелојално држање према влади левичара демократске странке са г. Давидовићем на челу у питању преговора с Хрватским Блоком за његов доходак у Београд. Влада је сада у праву, што тражи да се све то објасни. Она не може дозволити да је онако нелојално изигравају и противу ње раде делови њених група. Ако не сви чланови владе, а оно бар радикални министри то не могу и не смеју дозволити!

Објективности ради мора се истаћи, да је држање г. Давидовића само према влади нелојално, али да није такво и према демократском клубу као целини. Он се држи одлуке посланичког клуба и користи се његовим овлашћењем. Свакоме је позната одлука демократског посланичког клуба и ширег одбора демократске странке поводом присуствања г. Давидовићевог загребачком конгресу тако званих интелектуалаца, којом је предвиђено, да председник може водити претходне разговоре с ким нађе за потребно. Ми смо, доносећи ту одлуку, истаkali да је она врло неадекватна и да по њој г. Давидовић може да поведе преговоре чак и са Радићем и учествује у доношењу закључка и о стварању какве „хрватске човечанске селачке републике“, а да за то демократски клуб не понесе одговорност, нити повуче на одговорност свога шефа. И како сада ствари стоје, писмо много погрешили!

Тежина парламентарне ситуације у нераздвојној је, дакле, вези с несређеношћу и разројношћу у демократском клубу и демократској странци. Отклонити ту несређеност и разројност, значило би знатно ублажити тежину ситуације. А да ли је то у садашњим приликама уопште могуће?

Ако је тачно, а изгледа да јесте, да је г. Пашић предузео кораке да рашисти положај владин и односе странака према њој, онда је извесно да ће се ових дана све кретати око стања у демократском посланичком клубу. Питање се поставља у дилеми: или ће демократски посланички клуб онемогућити акцију г. Давидовића и другова и једнодушно одредити политичку линију у смислу чувања и примене постојећег Устава, или ће се демократски клуб, у целини или једним делом, изјаснити противу такве линије. По нашем мишљењу, гледајући стање опакво како је, скоро је немогуће веровати у прво; за случај

другог, расцеп демократског клуба и демократске странке био би немишљив и дефинитиван, а оставка г. Пашићевог кабинета неизбежна.

Још један озбиљан разлог гонори да смо уочи кризе и пред поим изборима, као и о неспособности Народне Скупштине. У претпоставци да је могуће изглатити супротности и разројности у владиним парламентарним групама, Народна Скупштина имала би, у том случају, да реши неколико питања, као што су чиновнички закон, инвалидски закон, закон о изјединачењу пореза и т. д. За прва два закона потребне су паре, а трећи би имао да донесе те паре. Према томе, доношење прва два закона и многих других у безусловној је зависности са доношењем трећег закона. Међутим, ниједна група парламентарна, у моментима кад многи парламентарци стрепе за свој мандат, неће хтети примити на се, непосредно пред изборе, незадовољство маса за нове намете. А Народна Скупштина неће и не може да пређе преко споменутих закона. Шта јој онда остаје, шта ли би радила за случај да јој се омогући рад?

Из свију ових разлога не видимо излаза из садашње ситуације него само у кризи данашње владе, образовању једне изборне владе и расписивању избора. Не верујемо да ће нас догађаји моћи десауисати.

Наши дописи.

(Међава у Врлици — Шест људских жршава — На хиладе угинуле стоке). Писму нам из Врлике, да је тамо била на 27. и 28. новембра вијавица са снегом, каква се ретко памти.

У селу Кијеву заглавило је шесторо чобанчади враћајући се с благом из Динаре кући, толико их од смрањућа смртно болује, а још их има који се нису повратили кући, те их се потражује по сметовима. Ове жртве ненадане међаве гонили су по двоје натоварене на коњу до гробља, јер их није било могуће по обичају носити на носилима.

Овом пригодом липсало је од смрањућа 1500 ситних а до 150 крупних глава блага. Има житеља којима је и задуво овчицу немилу невреме однело.

Материјална штета изања са 350 хиљада Дина а да се и његовори о људским животима.

Кратке вјести.

— Mussolini је изјавио суроднику „Popolo d'Italia“, да ће односи између Италије и Краљевине SHS у најкраће вјеме доћи у нормалан колосјек.

— Мађарско министарство финансија издало је буџет за 1922—23 годину. Приходи износе око 120 а rashodi око 180 милјарди мађарских круна.

— „Daily Telegraph“ јавља из Carigrada, да су се све savezničke трупе повукле из neutralne zone и да су позване у Carigrad. У carigradskim политичким круговима мисли се, да је Велика Британија одлучна, да под сваку цијену одбрани Carigrad и спречи ulazak kemalističkih trupa.

— Politis, bivši grčki ministar spoljnih posala, napustio је Grčku smatrajući, да му је у zemlji daljnji boravak nemoguć poslije izvršenja smrtne kazne nad osuđenim ministrima.

— Dr. Benč је stigao u Loussannu, te се је sastao са drom. Ničlčem и šefom rumunjske delegacije Dukom.

— Prema službenim podacima у Engleskoј iznosi broj nezaposlenih radnika 1,377,000, kojima država daje dva miliona funti šterlinga (600,000,000 din.) mjesečno pomoći.

Градске вјести.

Torpiljarke у нашој luci. Јучер око два сата doplovile су у нашу luku dvije torpiljarke br. 5, br. 7. и 8. Čim су ušle у konao и primicale се luci, masa svijeta skupila се на obalu, да vidi и pozdravi те naše prve ratne gijemje. Torpiljarke će остати nekoliko дана у нашој luci.

Crkveni koncert. Svakog posjetioca dјeljnog koncerta у crkvi Sv. Jakova, iznenadila је и zadivila smjlost našeg Filharmoničkog društva и zborova, да и odvaznost g. Mo. Gotovca, да са onako teškim programom izagje pred javnost. Samo ovaj pokušaj, dovoljan је hvale. Prva točka programa: L. Sinigaglia: Na oltaru, орhеstar је izveo divnom preciznošću. Teška Mozartova kompozicija: Ave verum corpus и komplicirani Beethovenov: Bog и priroda, bili су izvedeni vrlo dobro, kao и posljednja točka Rimskij-Korsakov: Slava Bogu на nebu. Uopšte орhеstar је bio на svojoj potpunoј visini, muški zbor, и ako је još potrebno mnogo škole и truda, dobar је, dok је ženski zbor slabiji. G. Gotovca ide osobita zasluga, što је ovaj koncert tako lijepo uspio.

Repriza crkvenog koncerta. „Filharmoničko društvo“ ponavlja у petak (на blagdan Bezgriješnog Začeca) dne 8. t. mj. на opći zahtjev gradjanstva crkveni koncert, koji је kod prve izvedbe imao najveći uspjeh. Karte за pristup dobivaju се у dućanu g. Frane Karadole uz cijenu od 10 Dinara. Sjedała, osim crvenih klupa, nema. Početak u 8 sati večeri.

Vjereni. Gđica Mileva kćerka našeg odličnog prijatelja g. prof. Steve Javora vjerala се u subotu са g. Sakom Omčikusom, trgovcem iz Knina. Naša čestitanja.

Kriomčarenje ribom. Туže се у gradanstvu, да се велике količine ribe odvadžују kriomice iz područja ove općine u Zadar. Те су туžbe dakako dospjele и до općine, koja је već jednog kriomčara egzemplarno kaznila. Po postojećim propisima sva riba ulovljena у vodama općine šibeničke mora biti dovezena у opć. ribarnicu Svaha је toме, да bude у prvom redu opsk. bljeno ovo gradanstvo. Slični postupci kriomčarenja не samo što nanose štetu općini, već prouzrokuju poskupicu ribe на ribarnici, а to također djeluje на tržne cijene. Svaki gradanin dakle u vlastitom interesu mora да pazi и prijav. lijeje takove и slične nesavjesne и nezasitne pre. stupnike.

Čudna sudbina. Petar Crijan, težak, starac od 75 godina iz Perkovića, došao је 27. prošlog mjeseca у Šibenik, gdje је opremio neke kućne potrebe. Oko podne zaputio се sam pješke kući Negdje oko tri sata poslije podne uhvatila га на putu она najviša oluja и snijeg. Kval је bio star, а uz то и slabo одjeven, pao је starac на zemlju, по prilici oko 300 koračaja daleko od kuće. Zapomagao је и vivo, али uzalud, јер му је glas bio slab, и izdavao га. Ubrzo су га оставиле sve sile и snijeg га је potpuno zatprao. Njegova žena mislila је, да јој се muž puten zaklonio у Dubravu kod rodaka, те nije ništa zla slutila. Čekala га је sutradan, али kad nije došao, pošla је она sama 29. pr. mj. да га по traži, али на svoје veliko čudo nađe га nedaleko kuće. Još је bio živ, али је jedva disao, dok го voriti и gledati nije mogao. Sama glava virila му је из snijega. Kad су га donijeli у kuću, primijeli vatri odmah је umro. Pokojnik је imao četiri sina и sva су mu četiri у ratu poginula.

Uređenje konala у Vruļjama, koje је tak nužno и za koje се zauzela općina, bit će izv. šeno netom се sa svog sadašnjeg mjesta у Dru. odmakne veliki parobrod „Plitvice“ koji kre. boxit. Izlaz konala у more baš dospjeva на t mjesto, те се glavna radnja, dok је parobro. onde, ne bi mogla у redu obaviti.

Iz suda. Ko je ovih dana imao prigode da se nađe na mjesnom sudu morao je de se u čudu pita da li su one krasne dvorane sudske sobe ili dvorane u kojima se sudije vježbaju u gimnastici. Ni jednog ne vidiš, kako bi trebalo, da sjedi na svom stocu; svi se ušetali gore — dolje po sobama. Neki tapka tabanima po podu, neki treska sad jednom sad drugom nogom po zraku, treći resteže ruke, četvrti duva u šake a po neki izgleda kao da hoće da povede kolo i t. d. Svi su obučeni u kaputima, sa kapama na glavi, a jedan, pristojniji, mjesto kape ima čelupak, te ne znaš da li su tek došli u ured ili su već gotovi da iz njega izilaze i čovjek je u neprikladu da li će da ih oslovi. Suviše je da se pita koji je tome uzrok. Zima, čiča zima, a sobe nijesu grijane, jer nema ogrijeva. Neki posjetnik pravo reče: Silne li sirovinje u ovako carskoj palači. Bog da prosti!

Nepodopštine. Primamo: Baš su čudnovate neke pojave, koje sve više hvataju mala sa strane crne klike protiv našeg Sokolstva uopće. I ako je starija školska vlast opetovano preporučila upravama škola, da tijesno saraduju sa upravama Sokolskih Društva radi fizičkog odgoja povjerenje im djece, neki gospodin i to baš učitelj vjere u gradanskoj školi K. S. (kako se i potpisao na oglasima za otvor škole) odvrća žensku djecu od Sokola tobože radi toga što ih Sokol odvrća od vjere. Mi nikako to nerazumijemo, time više što bi gospođa upraviteljica, koja je odgovorna starijoj školskoj vlasti za kršenje jasnih odredaba, morala nastojati da to prepričaji. Ovoj vijestici je svrha da se upozori onaj koji je pozvan da tome stane na kraj, inače ćemo u druge gusle zadilpti, da neko pošteno „zatanca“. K. S. preporučamo, da pročita govor presvijetlog biskupa Uccellinija o svrsi sokolstva, da vidi, kako taj pravi crkveni glavari — dobar pastir misli, ali najviše mu preporučamo, da se ne prti u posle iz kojih bi mogao izvući tanji kraj.

Osuđen kromčar. Petar Teskera Petrov iz Zlarina nastanjen u Šibeniku zakupio je nepovlasno u dva navratka u Primoštenu poprilično 900 kg. palamide i sa motorem odvoraju preko granice u Zadar.

Radi te posvomašnje zakupštine za izvoz, uslijed česa je pučanstvo ostalo bez ribe bio je Teskera na 4 t. mj. osuđen od općine na globu od Din. 650 i prijavljen Državnom Odvjetništvu radi prekršaja zakona o suzbijanju skupocje kao i Kotarskom Poglavarstvu radi obrtnog prekršaja.

Nagjeno i izgubljeno. Izgubljen je jedan zlatni privjesak (condolin) sa ženskog ovratnog zlatnog lanca. Tko ga je našao, neka ga preda općinskom redarstvenom povjereništvu (soba br. 3) gdje će biti od zanimane stranke obilato nagradjen.

Našla se je jedna vunena ručna ženska torbica (boršin) i u njoj jedan bijeli rubac. Oštećena nek se prijavi redarstvenom povjereništvu soba br. 3.

КЊИЖЕВНОСТ И УМЈЕТНОСТ.

GULIVEROVA PUTOVANJA u Liliput i u zemlji Divova sa 46 slika. Za srpsku mladež sa švedskog preveo Jov. P. Milijević. (Izdavanje S. B. Cvijanovića, Beograd. Cijena 15 din.). Izdavač je vrlo dobro učinio što je ovu čuvenu knjigu izdao u jednom ovako ukusnom izdanju, u većem formatu i sa mnogo lijepih slika, sve kao što treba za djecu, te će tako Guliverova Putovanja naići na veliko interesovanje. Ne samo među djecom, ona se mogu čitati i među odraslima, za koje su uostalom, kao i Robinson, bila i pisana prvobitno. Čista i prirodna stila, živa mašta, jaki kontrasti, živie situacije u koje zapada Guliver, nalazeći se u — ali džinova ili patuljaka, održavaju do kraja jednu inteligentnu pažnju kod djece, pa čak i odraslih. Zbog svega toga, a sem toga i zbog dobrog prevoda i izvrsne opreme izdavačeve, ova se knjiga može najtoplije preporučiti, naročito sad o praznicima za poklone djeci.

Brzobjavne i telefonske vijesti

(Posebni izvještaji „Dalmatinskog Radikala“).

Demisija cjelokupne vlade.

Pašić kod Kralja. - Kralj primio demisiju. - Predsjednik Skupštine u Dvoru. - Konferencije Pašića i Pribičevića. - Situacija.

BEOGRAD, 5. Jučer u 12 sati posjetio je predsjednik vlade g. Nikola Pašić Nj. V. Kralja i zadržao se kod njega pola sata. Pašić je govorio Kralju o teškoj i bezizlaznoj situaciji te je izjavio, da je nastupio posljednji momenat da sadašnja vlada dađe ostavku. Obrazložio je, da današnja vlada ne može opstojati i da je prinudena predati odmah ostavku. Dokazi su bili tako jaki, da je Kralj poslao kratkog ustezanja primio ostavku, te zamolio g. Pašića, da sadašnja vlada zadrži svoju funkciju, dok se ne sporazumi s predsjednikom Skupštine, kome da se povjeri sastav nove vlade.

Politikari su radili na tome, da ostavka bude predana danas, pošto se u Skupštini odgleda invalidski zakon i održi sjednica demokratskog kluba.

BEOGRAD, 5. Ostavka vlade opširno je obrazložena. Tekst je uskraćen javnosti. Ipak se pretpostavljaju dva razloga, koji su natjerali vladu na ostavku i to 1. pregovori jednog dijela vladine većine s opozicijom i 2. držanje nekih članova vladine većine u odborima. Pašić na kraju obrazloženo predlaže, da je najbolje u ovakvoj situaciji, apelirati na narod, t. j. raspustiti Skupštinu i poći na izbore.

BEOGRAD, 5. Sinoć u 6 sati pozvao je Kralj u Dvor predsjednika Skupštine na savjetovanje. Predsjednik dr. Lukinić dulje je vremena govorio s Kraljem o situaciji u Skupštini, o jačini i raspoloženju pojedinih parlamentarnih grupa, te o situaciji uopšte, naročito obzirom na skori dolazak Hrvatskog Bloka u Beograd. Kad se povela riječ o ličnosti, kojoj bi se mogao povjeriti sastav kabineta, izjavio je dr. Lukinić, da je i ovog puta za to sposobna samo jedna ličnost, a to je g. Pašić. Odluka će se Kraljeva doznati danas.

Oko 4 sata poslije podne, Pašić i Pribičević konferisali su na samo o sadašnjoj ozbiljnoj situaciji. Oni se nadaju, da će moći od svojih ljudi sastaviti novu vladu, bez obzira na dolazak Hrvatskog bloka.

Iza toga je Pašić konferisao sa svojim ministrima i videnijim članovima radikalne stranke. Odluke se drže u tajnosti. Radikali neće dozvoliti, da u budućoj vladi ne zauzmu vodeće mjesto.

BEOGRAD, 5. Ostavka vlade nije iznenadila. U zadnji čas prevladala je odluka, da se odlučnim gestom riješi sadašnja situacija, koja koči parlamentarni rad. Demokratski desničari htjeli su izbiti lijevičarima iz ruku oružje, kojim su dosad operirali, naglasujući da vlada neće da daje ostavku, pa da je s toga potrebno oboriti vladu u Skupštini pomoću Hrvatskog bloka. Efekat ostavke nije promašio cilj, jer je iznenadio sve one demokratske poslanike, koji su naglašivali, da vlada ne drži riječ da će iza Kumanovske proslave dati ostavku.

Oni poslanici, koji su za održanje sadašnjeg režima, osjećaju se toliko jakim, da mogu riskirati ostavku vlade, koja ipak ne dira u temelje režima, jer tom ostavkom postaju svi pregovori oko obaranja te vlade iluzornim. Demokratski desničari odlučili su preći ofernizmu i energično razčistiti situaciju u klubu. Desničari se više ne zadovoljavaju kompromisima. Lijevičari su uskraćili svake informacije. Ljuba Davidović jučer došao u klub pa je poručio, da uslijed bolesti, eventualno neće doći ni na današnju sjednicu kluba.

BEOGRAD, 5. Situacija u demok. klubu sve se više pogoršava. Postaje sve veći antagonizam između obiju grupa, a očekuje se još burniji na današnjoj sjednici kluba. Jučer je cion dan u klubu protekao u prepirkama, a ako se nastave ponovno i danas, imaće loših posljedica. Za danas se očekuje odlučna bitka između Davidovića i Pribičevića. Davidović je spremio ekspozije o svom radu sa Hrvatskim blokom, a govori se, da će njegovi prijatelji tražiti da i Pribičević iznese svoj ekspozije o pregovorima sa radikalima.

Konferencija u Lozani.

Дарданели и тјеснаци — Чичеринови вахтјеви.

ЛОЗАНА, 5. Јучер је започела у присуности бугарске и руске делегације дискусија о Дарданелима. Главни догађај био је иступ Чичерина, који је нагласно, да је присутност Русије предувјет за вриједност закључака ове конференције. Руси се делегати снебивају, што нису припуштени конференцији, те су изнијели темељне мисли, које се имају изровести: 1. Успостава равноправности Русије и њених савезника са сталим властима; 2. одржање мира и сигурности према другим земљама. Смјернице су њихова програма: трајан и слободан промет у Боспору, Мраморном мору и Дарданелима, одржање мира на Црном мору и сигурност његових обала, а надаље гаранцију за сигурност на ближе Истоку и у Цариграду. То значи, да ће Дарданеле и Боспор у миру и у рату настојати остати затворени за све ратне лађе свих држава осим Турске.

ЛОЗАНА, 5. Др. Нинчић одгодио је свој пут за Београд, како би могао присуствовати расправи о морским тјеснацима.

Франковачки посл.и.

САРАЈЕВО, 5. У Хрватској штампарији, где се штампа франковачка „Хрватска Слога“ експлодирала је бомба. Династија је била доста јака. Није нико настрадао а штета је већа „Српска Ријеч“ тврди, да су бомбу подметнули сами франковци, да се прикажу мученицима.

Венизелос и осуда грчких министара.

ЦИРИХ, 5. Дописник „Кориере дела Сера“ повратио се из Атене са сензационалним вјестима, да је цијели процес против грчких министара захтјевао Венизелос Министар вањских посала донио је његове упуте 15 октобра из Париза у Атину. Суд је прије објелолађења осуде дозволио да се у јавности говори о њој

Akademski klub „Slovenski Jug“. На изvanrednoj skupštini održanoj 24. pr. mj. učienjena je rekonstrukcija u Upravi „Slovenskog Jiga“ u Zagrebu. U upravu su ušli sljedeći članovi: Predsednik, Zivorad Gugotić, cand. med. Pod-podpred., Dorde Gavella, stud. iuris. Sekretar I. Dušan Mašić, stud. iuris. Sekretar II. Milan Stanić, stud. iuris. blagajnik, Branko Kurajica, stud. med. Odbornik, Mara Arsenijević stud. eksp. akad..

— Kongres komunističke internacionale u Moskvi donio je odluku, da pomogne talijanske komuniste u njihovoj borbi protiv fašizma.

— Financijski komesar Društva Naroda za Austriju, načelnik Roterlama, stigao je u Beč.

Чок и Манојловић

фабрика црквених воштаних свећа
Шибеник (Далмација).

Израђује црквене воштане свеће сваке величине. - Специјална израда свећа са натписима:

„Ко Крсто Име слави оном и помаже!“ и „Мир Божи, Христос се роди!“

BANCA DALMATA DI SCONTO D. D.

PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. - Eskomptira mje-nice. - Obavlja sve burzovne naloge te isplate na sva tuzemna mjesta. - Izdaje čekove i kreditna pisma. - Financira trgovačka, obrtna i industrijalna poduzeća. - Obavlja sve štedioničke i bankovne poslove najkulantnije.

Brzovjani naslov: DALMASCONTO.

21

SLAVENSKA BANKA d.d. ZAGREB

FILIJALA ŠIBENIK

Uplaćena dionička glavница 150 milijona. - Javna pričuva 50 milijona.

FILIJALE: Beograd, Bjelovar, Brod nS, Celje, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sombor, Sušak, Šabac, Dubrovnik, Velikovec, Vršac, Monoštor, Rogatačka Slatina, Skofja Loka.

AGENCIJE: Buenos-Aires (Argentina).

AFILIJACIJE: Budapest, Balkan Bank R. T., Split, Jugoslavenska Industrijska banka d. d., Wien I., Bankhaus Milan Robert Aleksander.

Amerikanski odlo Zagreb Preradovičev trg broj 6, u vezi sa prvorazrednim novčanim zavodima Sjeverne Amerike.

ULOŠKE UKAMAČUJE NAJPOVOLJNIJE.

Odlukom Predsjedništva Hrv. Slav. Zem. Vlade u Zagrebu d. d. 28. V. 1919. br. 6086-1919

Pr.

uložen novac uživa pupilarnu sigurnost.

Obavlja tačno i brzo sve bankovne poslove. Zavod je ovlašten na izdavanje potrebitih uverenja za izvoz i izvoz.

Алекса Баљковић - Скрадин - ЂЕВРСКЕ

ВЕЛИКОПРОДАЈА СОЛИ

Трговина сваковрсном робом у јестиву, грађевним предметима, кожама, рукотворинама, житији, гвожђарији, стаклу, порцулану, ситнарији. - Папирица. - Све на мало и велико.

Позор путници! Гостиона у Ђеврским са врућим и хладним јелом као и свака згода са великим обором. - Шталема за коње, карове, кочије, ауте. - Кревети за путнике. - У свако доба отворено са брзом услугом уз најнижу цијену. — Препоручујем се п. н. путницима и пријатељима за што бољи посјет.

KORANIT d.d. KORANIT

prva jugoslavenska industrija asbestnog škrljevca
tvornica u KARLOVCU

NAJBOLJI KROV SADAŠNJOSTI

Glavno zastupstvo za sjevernu Dalmaciju sa sjedištem u Šibeniku

BRAĆA MAKALE - ŠIBENIK.

Brzovjani: MAKALE - Šibenik.

15

Inter. telefon br. 46.

Ширите

„Далм. Радикал“

СРПСКА БАНКА Д. Д. У ЗАГРЕБУ

Основана године 1895.

ФИЛИЈАЛА У ШИБЕНИКУ (Обала).

Брвојави: СРБАНКА.

Деоничка главница К 162,000.000. Резерве преко К 55,000.000. Улошци преко К 500,000.000.

ФИЛИЈАЛЕ: ДУБРОВНИК, КНИН, НОВИ САД, (Централни Кредитни Завод, као филијала Српске Банке), СОМБОР, СПЛИТ, СУБОТИЦА, МИТРОВИЦА.

АГЕНТУРА дубровачке филијале у ГРУЖУ.

АФИЛИЈАЦИЈЕ: БЕОГРАД Подунавско трговачко и акцијонерско друштво, БОС. ШАМАЦ: СРПСКА БАНКА.

РОБНИ ОДИО: свих врста брашна, колонијала, француских боја прве врете итд. Складиште у властитој кући. Цијеници на закљетв бадава.

Најповољније укамаћује улоге на уложне књижице и на текући рачун, те обавља све банковне и берзанске послове најкулантније. — Са свима је већим мјестима Европе у директној пословној вези, а тако исто и са Сјеверном и Јужном Америком.

12